

סוגיות עכשוויות באמנות המערכה

גֵּן הַקֵּטָבִים

יובל למלחמת יום הכיפורים

עורכים: איתי חימיניס וגל פרל

מרכז דדו
לחשיבה צבאית
בין תחומית

מאמרי הגיליון עלו
לאתר מרכז דדו
לפני אוקטובר 2023
וזמינים לקריאה ברשת

חטיבה 7 - בין מלחמת יום הכיפורים למלחמת לבנון השלישית

אל"ם יפתח נורקין¹

לחימתה הקשה והמוצלחת של חטיבה 7 במלחמת יום הכיפורים מוכרת לכול. במאמר זה עוסק מי ששימש מפקד החטיבה, באחד ההבדלים המשמעותיים בין האתגר המבצעי אז והיום בדרג הטקטי - היכולת לזהות את האויב כתנאי להשמדתו. לטענתו אתגר איום הנ"ט של החיזבאללה במלחמה עתידית בלבנון - בעיקר טילים שטווחם מעל 5 ק"מ - גורם לכך שדרג הגדוד מתקשה לזהותם ולפגוע בהם, והוא נדרש לתיאומים עם יחידות שכנות כדי לעשות כן. הכותב מציע כי נוסף על המאמץ לשלב סנסורים חדשים ושיטות פעולה למיצויים ברמת הגדוד, גם דרג החטיבה ישולב במאמץ ההתמודדות מול הנ"ט באמצעות התמחות מודיעינית וניצול יכולת מפקדת החטיבה להפעיל אש.

מבוא

זכות גדולה נפלה בחלקי לפקד על חטיבה 7 בשנה המיוחדת הזו, שבה נציין יובל למלחמת יום הכיפורים שהיא אולי המלחמה המזוהה יותר מכל עם עוצמת חיל השריון בכלל ועם חטיבה 7 בפרט. הרבה מים עברו בנהר הירדן מהמלחמה ההיא. רבות נכתב בשנים האחרונות על חיל השריון, על מקומו בשדה הקרב, על דומיננטיות מפקדיו בנקודות ההשפעה בצה"ל ועוד. אך על דבר אחד ומשמעותי אין ויכוח - חיל השריון וחטיבותיו הובילו את המערכה במלחמת יום הכיפורים ותרמו תרומה מכרעת לניצחוננו של צה"ל במלחמה זו. שנת ה-50 למלחמה היא שנה מיוחדת. שנה שבה אנו כחטיבה, כמו צה"ל כולו, פועלים להנציה ולהוקיר את הדור ההוא שלחם במלחמה, שחלק מלוחמיו לא שבו, ושחלקם שבו פצועים בגופם ובנפשם. בשנה הזו למדתי רבות על מלחמת יום הכיפורים שיש לה אספקטים רבים - הקונספציה שהתנפצה, ולפיה מדינות ערב לא יפתחו במלחמה עם ישראל כל עוד לא ישיגו יכולות מסוימות, ההפתעה שהכתה בהלם את עם ישראל בצום של היום הקדוש

¹ אל"ם יפתח נורקין הוא מח"ט 7 לשעבר.

ביותר, המחסנים והימ"חים שלא היו מוכנים כהלכה ועוד. יאמר לזכות צה"ל שציון שנת ה-50 למלחמה לא "עוברת לידו". השתתפתי במספר ימי עיון, כולם מרתקים, בסדנאות, בהרצאות ובפעילויות, ובחלקן ניסו הדוברים לחבר בין אז להיום. האם יכול להיות מן המשותף למלחמה ההיא שבה נלחמנו שריון נגד שריון? שבה לחמנו כמדינה נגד מדינה? והאם יכולה להיות הפתעה כזו שנית? במאמר זה אבקש להתמקד בסוגיה שבה אני מזהה קשר הדוק בין מלחמת יום הכיפורים והאופן שבו לחמה חטיבה 7 אז, לאופן שבו אני מבין את התפתחות המלחמה הבאה.

לחימת חטיבה 7 במלחמת יום הכיפורים - מאפיינים

חטיבה 7, עם עלייתה לרמת הגולן ימים ספורים לפני פרוץ המלחמה, פעלה בהגנה בגזרת צפון רמת הגולן. לחטיבה היו ארבעה גדודי שריון, וכך למעשה נלחמה החטיבה תחת פיקודו של אל"ם אביגדור (ינוש) בן-גל. מול החטיבה תקפו שתי חטיבות שריון בגל הראשון, ולרוחב החזית המשמעותית הצליחה חטיבה 7 לבלום את התקפות הסורים בארבעת ימי המלחמה הראשונים. תחת החטיבה פעלו כוחות נוספים, כמו סיירת חטיבה 7, שעליה אכתוב בהמשך, כוחות ארטילריה ואיסוף. אך לא פעלו תחת החטיבה כוחות חי"ר או הנדסה, ושיתוף הפעולה עם חיל-האוויר היה מוגבל ביותר.

מנגד האיומים היו יחסית ברורים (אם כי עוצמתם רבה ביותר). מול החטיבה פעלו יחידות ארטילריה שהרעידו את קו ההגנה הקדמי וגרמו לנפגעים רבים, פעלו יחידות שריון בהתקפות ממוקדות בצירי הפריצה בין קו התילים הישראלי וכן יחידות קומנדו. קרב פלס"ר 7 בקרבת קיבוץ אלרום הוא דוגמה להפעלת כוחות קומנדו מוסקים שחדרו לתוך מערך ההגנה של החטיבה, ושגרמו לפגיעה משמעותית בסירת. במלחמה הזו פעלו גם יחידות נ"ט נגד כוחות צה"ל, בעיקר כאשר צה"ל עבר להתקפת נגד לתוך שטחי רמת הגולן הסורית, וספציפית מול חטיבה 7 בקרבות תל א-שמש. אומנם איום הנ"ט היה משמעותי הרבה יותר בחזית המצרית, אך בהחלט היה הפתעה לכוחות השריון.

אתגרי חטיבה 7 במלחמה שלישית בלבנון בהשוואה לאתגריה במלחמת יום הכיפורים והמענה

מאז מלחמת יום הכיפורים למד צה"ל לקחים רבים ומימש אותם הלכה למעשה. בין היתר הוא קידם רבות את הלחימה המשולבת שבאה לידי ביטוי לא רק בהכשרות השונות, כמו בה"ד 1, קורס מ"פים וקורס מג"דים משולבים, אלא גם באימונים השוטפים. למעשה היום כמעט בכל תרגיל פלוגה היא פועלת כצק"פ - צוות קרב פלוגתי. הובן כי הבאת היתרון היחסי של כל מהכוחות לידי ביטוי הוא ה"קונץ פטנט" במלחמה הבאה. הכוח המשולב מתבסס על יכולות השריון הממוגנות וכוח האש שאין לו עדיין תחליף בקרב הכוחות האחרים. הטנקים נלחמים לצד לוחמי

חי"ר שפועלים בגמישות רבה יותר מול מגבלות הקרקע ובתוך השטח הבנוי, ויחידות האש המסייעות וההנדסה נותנת מענה למכשולים בקרקע ולאיומי המטענים שהולכים ומתפתחים בלבנון.

בשנים האחרונות פיתח חיזבאללה שלוש יכולות משמעותיות. הראשונה היא יכולת ההתקפה על ידי יחידת רצ'ואן שתכליתה להשתלט לזמן מוגבל על שטחי מפתח בצד הישראלי כדי להשיג תמונת ניצחון מהירה (לחיזבאללה ברור שיחסי הכוחות אינם שווים, ועליו להשיג הישג מהיר). וכדי לעכב את צבירת כוחות זה"ל בדרכם לגבול ישראל-לבנון ולשחוק את הכוחות. היכולת השנייה שפיתח חיזבאללה היא יכולת אש משמעותית מול התמרון הזה"ל, במיוחד עם מרגמות 120 מ"מ ורקטות כבדות מסוג "בורקן" שעלולות לפגוע בריכוזי כוחות חשופים, ובעורף הישראלי (אתגר משמעותי לתמרון, אך במאמר זה אדון פחות באיום התמ"ס על עורף). והיכולת השלישית והמשמעותית ביותר לתמרון היא איום הנ"ט המונחה ארוך הטווח.

במלחמת יום הכיפורים חטיבה 7 בצפון רמת הגולן וחטיבה 188 בדרומה נערכו בקו הגנה קדמי ומרכזי מול התקפות הכוחות המשוריינים והממוכנים הסוריים. במספר מקרים, שרובם פרי אלתור, הציבו כוחות בשטח מארבים, שעיקר עוצמתם הייתה בהפתעה, בתזמון ובהיכרות עם הקרקע. כוח "טייגר", של פלוגה ג' בגדוד 82 תחת פיקוד סרן מאיר זמיר, פגע בעשרות טנקים סוריים בהיערכות יוצאת מן הכלל בצורת קרב מארב. אך מקרים אלו היו מעטים ופרי יוזמות של המפקדים בשטח. בלבנון ארגן חיזבאללה, שתופס עצמו "כמגן לבנון", את המרחב של דרום לבנון במארבים מקומיים ובמארבים גדולים יותר - מרחביים. תכלית המארבים לפי תפיסתו היא לשחוק פלוגות וגדודים מתמרנים של זה"ל, לתעלם ואף להשמידם ולעוצרם. את המארבים ביסס חיזבאללה על היכרות מעמיקה שלו עם השטח, על מיצוי הטופוגרפיה ההררית וריבוי המעברים ההכרחיים בלבנון ובעיקר על ההבנה שצה"ל מבסס את עיקר כוחו בתמרון היבשתי באמצעות תמרון כבד מבוסס רק"ם (רכב קרבי משוריין). נוסף על כך ביסס חיזבאללה את היערכות המארבים על כוחות משולבים - איסוף, סא"ש (סיוע אש נגד הכוחות המתמרנים), מטענים, חי"ר קרוב ונ"ט.

נשאלת השאלה מה המשותף לאיומים אלו, וכיצד על הגדודים והחטיבות להתמודד עימם. המשותף לחי"ר ולמטענים שיפעיל האויב, הוא שהם איומים בטווח קרוב יחסית, ואילו הנ"ט והסא"ש הם איומים המופעלים נגד כוחותינו מטווחים רחוקים מאוד מהתמרון. בכל שיחותיי עם מפקדים ממלחמת יום הכיפורים זיהיתי נתון אחד חשוב מאוד שהיה משותף לכולם - הם פיקדו על יחידותיהם ב"חושים" שלהם: הם ראו את הטנקים הסוריים שועטים לעברם; במארבים ובהגנה הם שמעו את הכוחות מתקדמים ויכלו ממש להריח את ריח אבק השריפה ולחוש את חום הפגיעות הקרובות אליהם כל כך.

מג"ד 77, סא"ל אביגדור קהלני, במהלך הקרבות במלחמת יום הכיפורים

גיבור ישראל תא"ל (מיל) אביגדור קהלני מסביר בהרצאות מורשת הקרב איך הם זיהו את ההתקפות מגיעות לכיוונם. בשלב מסוים האויב היה קרוב כל כך עד שבעדשת כוונת התותחן קשה היה להבחין שמדובר בטנק אויב. הפקודה שניתנה רגע לפני שהאויב ירה, הייתה פשוט: "אש". וכך הושגו פגיעות מעשרות מטרים. בשעה שקיבל את גזרת צפון רמת הגולן, התלבט המח"ט בן-גל אשר לנקודת הפריצה העיקרית של הסורים. ההערכה שלו הייתה כי המאמץ העיקרי יגיע מכיוון קוניטרה. לאחר מכן הובן כי המאמץ העיקרי דווקא נע צפונה יותר לכיוון החרמונית, דרך המרחב שייקרא לימים "עמק הבכא". המשותף לכל אלו היה שהמפקדים זיהו וראו את האויב, אך יותר מכל הם פיקדו על יחידותיהם ב"חושים" - ראו, שמעו וממש נגעו.

אשר לאיום הקומנדו שמתפתח אצל חיזבאללה, אני סבור שעל אף האתגר הקשה והמורכב שמציב איום זה, בעיקר בהיבטי זמן ומרחב (מי יקדים את מי בהגעה לקו הגבול), ידעו כוחות צוות הקרב החטיבתי (צק"ח) 7 ושאר היחידות להתמודד באפקטיביות טובה. יכולות הצק"ח המורכב מחי"ר, משריון ומהנדסה יאפשרו לו להתמודד עם התקפות לוחמי חי"ר של האויב גם בתנאי השטח הייחודיים של הגליל. אני סבור שגם מול איום הסא"ש נגד כוחותינו יכולות הגילוי וההתנהגות המבצעית מסוגלות לצמצם רבות את הפגיעה. האיום המרכזי שמציב חיזבאללה בשיטת המארבים שאותה ביסס בדרום לבנון, הוא איום הנ"ט שהוא בעיקר קינט, מהיר מאוד ומגיע מרחוק.

הצטיידות חיזבאללה במערכות וטילי קורנט רבים מציבה אתגר לתמרון

הצה"ל בכלל ולחטיבה 7 כצק"ח משוריין בפרט. על הצורך לתמרן בלבנון באופן משוריין וממוכן אין בתוך צה"ל ויכוח. כוח האש והמיגון שמספקים פלטפורמות המרכבה השונות (טנקים ונגמ"שים מבוססי תובת מרכבה), יצילו חיים רבים ויביאו את הכוחות לנקודת המפגש עם האויב באופן מהיר הרבה יותר ובטוח יותר מתנועה רגלית.

נוסף על כך פיתח צה"ל בשנים האחרונות יכולות יוצאות מן הכלל בהתמודדות מול איום הנ"ט ובראשן מערכת "מעיל רוח" שמשמשת לא רק נשק הגנתי המגן על הרק"ם מפני פגיעה אלא גם נשק התקפי המסוגל לאכן את נקודת השיגור ולאפשר להשיב אש מדויקת. פותחו גם יכולות איתור ואיכון נוספות וחשובות, ומעל הכול התבססו יכולות איסוף ומודיעין טובות המשפרות את ההיערכות מול איום זה. הבעיה המרכזית שנותרה מול איום הנ"ט, היא בכך שמערכות ההגנה האקטיביות אינן מושלמות, ולא כל הכלים של צה"ל מצוידים בהן. כוחות מנהלה ויחידות מילואים אינן מצוידות בשלב זה במערכות הגנה אקטיביות, וכך חשופים כוחות התמרון לאיום משמעותי היכול להביא לפגיעה במספר כלים תוך זמן קצר, כולל בלילה.

הנ"ט ארוך הטווח המשוגר לעיתים מטווח 5-6 ק"מ עלול להפגיע את הכוחות המתמרנים, ושילוב בין ניתוח שטח שאינו איכותי, התנהגות מבצעית קלוקלת והפעלת אש שאינה אפקטיבית, עלול לאפשר לאיום זה לפגוע בשיירות ובכלים רבים ממספר כיוונים, וכך נערכים המארבים. התקפות בריכוז מאמץ לתוך שטח לבנון מייצרות, נוסף על עוצמה גבוהה מאוד, גם תורפות. כלים רבים עלולים למצוא עצמם תקועים או ממתניים להמשך תנועה, ומנגד צידי רק"ם של חיזבאללה יעשו כל מאמץ לתזמן נכון את הירי ולפעול להשמדתם. חיזבאללה ביסס יותר יכולות נ"ט ניידות על גבי רכב שמשימתם לשמש עתודה, כפי שלמד בשנים בהם לחם בסוריה.

המענה לאתגר הנ"ט במלחמה הבאה בלבנון - פעולה רב־מדרגית

על מנת שבמלחמה הבאה לא נחוה "הפתעה" מאיום הנ"ט ארוך הטווח ומעוצמתו, עלינו לפעול לשיפור המענה בשלב ראשון בכלים הקיימים. במקביל עלינו לפתח יכולות ושיטות חדשות. השאלה המרכזית שעלינו לשאול את עצמנו בבואנו להתמודד עם איום זה, אחרי שהבנו את הנזק שהוא עלול לגרום (מי שצריך לרענן את הזיכרון, יכול להסתכל בסרטונים ובתמונות שעולים כל העת מהלחימה באוקראינה. גם חיזבאללה לומד זאת ביתר שאת), היא כיצד נדרש המג"ד עם גדודו להתמודד עם איום זה. איום שכפי שראינו במלחמת יום הכיפורים, לא נקלט בחושים. הוא לא יראה ולא ישמע את הנ"ט שמגיע מ-5 ק"מ באגפו. בעודו עסוק בהתקפה על פאתי יעד, יכול המג"ד להתמודד עם התקפת נ"ט מהעורף או מהאגף. במלחמת יום הכיפורים החזית הייתה ברורה! היא הייתה לפנינו.

היתרון היחסי של דרג הגדוד ומגבלותיו בהקשר הנ"ט

חלק משיטת המארכים של החיזבאללה היא תזמון ירי והפתעה ממספר כיוונים שונים. המג"ד שמפקד על גדוד גם היום, בעיקר בחושיו, עסוק לעולם בחיכוך שפוגש אותו במרחב שבו הוא מתמרן – זיהוי יעדים למ"פים, הזת כלים שנפגעו, חילוץ כוחות שנפגעו והובלת התקפה על יעדים. הוא עסוק מן הצד האחד בשאלות איפה לדרוך ואיך לנוע במרעול, להסדיר דופק ולתת פקודות ומן הצד האחר הוא עסוק במציאת פתרונות לבעיות שהתמרון מייצר, כי זה אופיו. כשירות מפקדי המשנה והלוחמים באמל"ח המתקדם המצוי בידיהם תמיד תדרוש סיוע והכוונה מצד מפקדי הפלוגות והגדודים. סוגיה זו דורשת קשב ועיסוק רב. היכולת של המג"ד להתמודד עם איום מטענים במעבר ההכרחי והשמדת כוחות חי"ר קרובים של האויב היא טובה מאוד, כי היא מבוססת על ציוות הקרב המשולב שמוקצה לו.

בכל טכניקה קרבית בשלב התנועה המאובטחת יודע המג"ד לפרוק את כוחות החי"ר, להניעם באיגוף ולתקוף יעד מהממד הצר ובכך לאפשר תנועה בטוחה יותר של הרק"ם במרחב סגור ומאויס. כן הוא יודע לקדם את הדחפור ואת יכולת נטרול המטענים עם כוחות ההנדסה ובכך לעקוף מכשול או להשמידו יחסית בבטחה. מנגד קשה מאוד למג"ד, על אף הכלים שניתנו לו, ונוכח כל האתגרים שצוינו, לאסוף מודיעין, לזהות אויב, ובעיקר להשמיד כוחות נ"ט בטווחים רחוקים, אשר במקרים רבים ממוקמים מחוץ לגזרתו. נכון גם להדגיש כי במציאות תע"ם עמוסה, תחלופת מפקדים ולוחמים גבוהה ומורכבות טכנולוגית של האמצעים קיים קושי במיצוי האמצעים הקיימים בדרג הגדוד. בהיעדר כוח מומחה לכך לא יהיה מיצוי – וזה יתרונה של סיירת שמכשירה פרק זמן ארוך יותר, נהנית מאיכות לוחמים גבוהה יותר ומתמחה.

הצורך בעיסוק רבי-מדרגי בנ"ט

נתון זה מחייב אותנו לדון בשאלה נוספת, והיא מה יתרונה היחסי של כל דרג בתמרון במלחמה הבאה? מה יתרונה היחסי של הגדוד? מה יתרונה היחסי של החטיבה? ומה יתרונה היחסי של האוגדה?

כדי לשפר את האפקטיביות המבצעית מול איום הנ"ט, נדרש ראשית לזקק את תפקידו ויתרונה של כל דרג. נדרש להקטין ככל הניתן את מרחבי החפיפה ולייצר בבסיס התפיסה החדשה מיקוד ומומחיות. המיקוד נדרש להיות באיום הנ"ט ארוך הטווח משום שזהו לא "עוד איום". איום המטענים שהוא נפוץ ביותר ומתפתח, יכול לגרום לאבדות ולפגיעה במספר כלים בודדים. איום הנ"ט יכול להשיג בזמן קצר השמדה של פלוגה שלמה. לכן איום הנ"ט חייב להיות במוקד החשיבה.

התרומה הנדרשת מדרג הצק"ח בהקשר הנ"ט

ראשית נדרש לפתח מומחיות. כיום, אם ניקח את דרג הצק"ח, הוא אינו מומחה בנ"ט ארוך טווח. המפקדה הקדמית של החטיבה, שעל חשיבותה אין עוררין, פועלת ללא מומחיות (וללא מיקוד) באיום הנ"ט. בין היתר כי אין כיום מוקד ידע ברמת הצק"ח או האוגדה שיודע למצות את המערכת מול אתגר זה. שנית נדרשת היקפיות. עלינו לוודא שצק"ח מתמרן בלבנון, על כל מרכיביו, יהיה עצמאי ככל הניתן ומוגן. שאלת מיצויו הנכון של כל דרג מבליטה את השוני באופן הפיקוד בין המג"ד למח"ט. כאמור, יתרונו של המג"ד הוא בפיקוד באמצעות חושי. העובדה שהעמסנו על המג"ד עוד ועוד יכולות היא להבנתי הטעות בבסיס התפיסה הנוכחית. במצב שבו זמן ההכשרות קצר וזמן האימונים קצר, נתון זה אינו עומד להשתנות, ולמעשה ניתן לדמות את המג"ד כמי שמנסה לינוק מים מברז כיבוי אש. קיים קושי רב למג"ד לפקד על יחידתו ביעילות הן מול איומים קרובים והן מול איומים רחוקים וכל זה 360 מעלות.

לעומתו יתרונו של המח"ט שדווקא הוא מפקד באופן "מופשט" ולא ישירות באמצעות חושי. המח"ט, אם מבודדים לרגע את הצורך בדוגמה אישית (ואין ספק שצריך), יכול לפקד מחמ"ל ולקבל החלטות על גבי מפה. לא כך המג"ד שחייב להיות בשטח, להוביל את חייליו ולפתור בעיות שעולות מתוך חיכוך עם האויב.² לכן נדרש למקד את פעילות המג"ד כלפי האיומים הקרובים, ואת יכולות החטיבה והאוגדה מול האיומים הרחוקים.

יש להדגיש שאין זה אומר שאיתור איומים רחוקים אינם באחריות המג"ד, ואין זה אומר שנכון לקחת למג"ד את יכולותיו שמאפשרות פגיעה באיומים אלו. אך בוודאי נדרש לפתח מומחיות ומיקוד בכל דרג ולחדול מהמצב שבו כולם מטפלים בכול. המיקוד והמומחיות גורמים לכך שיש הבחנה מה חשוב יותר ומה חשוב פחות. לא ניתן להיות חזקים בכול, ונדרש ליצור בהירות במה כל אחד מתעסק. למשל, מיקוד ומומחיות יכולים לחזק מאוד את יכולות המודיעין והאיסוף - הצי"ח נהיה ברור יותר, הקצאת המשאבים ברורה יותר, ואפילו האופן שבו נתרגל ונאמן את אנשי המודיעין והאיסוף, יחדד את המיקוד ויפתח מומחיות מול איום הנ"ט. סוגיה זו תגיע לנקודת הקצה גם בהתארגנות ייעודית. למשל, יש לשקול מיקוד ומומחיות ביכולות האש של הצק"ח. ברור שבנקודת הזמן הזו "צוואר הבקבוק" הוא כמות האמצעים התוקפים והמוטסים לדרג הצק"ח, אך יש להסתכל על תפיסה זו כתפיסה מתפתחת וארוכת טווח. תפיסה זו יכולה להתכתב עם תהליכי בניין כוח מרכזיים שמוביל צה"ל בכלל וזרוע היבשה בפרט.

יתרונות החטיבה כוללים גם יכולות פענוח השטח, חקירת האיסוף וניתוח השטח, שהן גבוהות בדרג החטיבה מאשר בדרג הגדוד, בעיקר בשל ריבוי ממלאי תפקידים

² המח"ט, גם הוא, נדרש להיות בשטח (אין הכוונה שהוא יכול לפקד רק מהחמ"ל), אך מפקדתו הנייחת והקבועה יכולה לקיים תהליכים יסודיים יותר ורצופים להבדיל מהמג"ד שהוא רוב הזמן בתנועה.

נוספים ויכולות טכנולוגיות שלא קיימות בדרג הגדוד. סגירת מעגלי אש באמצעות יכולות אוויר אנכיות, גם היא יתרון של מפקדה קבועה בקרקע בטווחי 5-6 ק"מ, מאחר שאמצעי האיסוף בדרג הגדוד אינם יעילים לטווח זה.

בדרג הגדוד נדרש לפתח יכולות דומה באמצעות מכלול המבצעים הגדודי שמורכב מאנשי אוויר אש ואיסוף, אך עליו להיות צמוד לקדמית חטיבה וליהנות מהעושר המודיעיני. יכולת כזו בדרג הגדוד ויכולת בדרג החטיבה יהיו מכפיל כוח משמעותי בהתמודדות עם הנ"ט. בתחום המענה להשמדת הנ"ט אמצעי התקיפה של הגדוד אינם בטוח היעיל של הנ"ט, ובמקרים רבים הנ"ט ירה מחוץ לגזרתו של המג"ד והמח"ט, ולכן השבת אש לגזרה אחרת היא עניין מורכב מאוד שלחטיבה יש בו יתרון גדול.

בחזרה לדרג הגדוד

המומחיות נדרשת להתפתח גם בקרב הכוחות עצמם. במרבית התרגילים והאימונים אנחנו רואים קושי בזיהוי הנ"ט, הן לפני הירי והן לאחריו. ישנה חשיבות רבה להצפת השטח בסנסורים שיכולים לסייע בזיהוי אויב מסוג זה. יכולת החשיפה האנכית שמתפתחת נכונה מאוד, ונדרש לפתח אותה עוד. רמת הכשירות למיצוי כלל הסנסורים הקיימים היום חייבת להשתפר ולעלות. מפקדי הכלים הממוכנים עם הסנסורים הרלוונטיים חייבים לדעת להפעילם נכון ולמצותם. נדרשים גם כוחות ייעודיים בעלי כשירות ברמה גבוהה מאוד הפועלים כחלק מצוות הקרב הגדודי (צק"ג), הן לזיהוי והן להפעלת אש ולסגירת מעגל מהירה. אפשר להקביל זאת לייעוד הסירות החדשות שנדרשות להבנת לטפל באופן איכותי יותר באיום הנ"ט.

כוחות חטיבה 7 בתרח"ט (דובר צה"ל)

סיכום

ישנם קווי דמיון לא מעטים בין מלחמת יום הכיפורים לבין המלחמה העלולה להתרחש בלבנון מול חיזבאללה בעתיד. נכון שהרבה מאוד השתנה: המדינות כבר אינן אותן מדינות, הצבאות אינם אותם צבאות, הטכנולוגיה התפתחה רבות, ואופי הלחימה בחלקו השתנה. אך אל לנו לייחס שינוי גדול מדי לאופי האדם וליכולותיו. על אף שהנוער של היום טכנולוגי עשרות מונים יותר מדרג המח"ט שאותו אני מייצג, בוודאי יותר מדור מלחמת יום הכיפורים, אופי האדם בבסיסו נשאר דומה מאוד ומוגבל ביכולותיו, מבוסס מאוד על חושיו ונתון ללחצי השטח והחיכוך.

במלחמה הבאה היקף הנ"ט שינסה חיזבאללה להפעיל מול התמרון חייב להיתקל ב"חומת פלדה". גם אחרי שפגיעות רבות יושגו במאמצי האש השונים על ידי דרגי הפיקוד והאוגדה, ונוסף על תפקידו של דרג הגדוד במענה לנ"ט, הרי שעקב מגבלות מובנות בדרג זה (טווחי תצפית ואש, יכולת עיבוד מודיעין, מומחיות באמצעים ייעודיים) נדרש גם דרג הצק"ח להתמחות בנושא הנ"ט. על הצק"חים המתמרנים להיות מסוגלים ואפקטיביים מספיק כדי לזהות נ"ט ולנטרלו במקרה הפשוט ואף להשמידו.

אם נשכיל לשים את איום הנ"ט "על ראש שמחתנו", איום זה לא יהיה "הפתעה" במלחמה הבאה. לצד התנהגות מבצעית נכונה שתמיד נדרשת מהכוחות, דרך מיצוי האמל"ח המצוין שפיתחה הזרוע בשנים האחרונות, נדרשת להיות תפיסה שלמה, אורכית וברורה מול איום זה. ראשית התפיסה מתחילה בצורך למצות הרבה יותר טוב את מה שכבר קיים באמצעות התארגנות ייעודית וממוקדת, גם בדרג הצק"ח, באימון ותרגול נכון יותר, ובפיתוח ידע אמיתי וכולל על אודות האיום וכך לשפר את המענה.

אין לי ספק שעוצמת התמרון של צה"ל במלחמה הבאה תהיה אדירה. אין לי ספק שנצא עם ידנו על העליונה, וחיזבאללה יחטוף מכה ניצחת. אך עלינו לעשות הכול כדי להגיע מוכנים יותר, גם אם הדבר דורש להסתכל טוב יותר במראה ולהניע תהליכים נוספים לשיפור המענה.